

مبانی حقوق زن از نظر اسلام

۵

تناسب حقوق مرد و زن در اسلام

www.ketab.ir

استاد شهید آیت الله مرتضی مطهری

انتشارات صدرا

سرشناسه
 عنوان و نام پدیدآور
 مشخصات نشر
 مشخصات ظاهری
 شابک
 وضعیت فهرست‌نویسی
 فروست
 موضوع
 موضوع
 رده‌بندی کنگره
 رده‌بندی دیویی
 شماره کتابشناسی ملی

مطهری، مرتضی، ۱۳۹۸-۱۳۵۸.
 تناسب حقوق زن و مرد در اسلام
 تهران: صدرا، ۱۴۰۳
 ۳۲۰ ص.
 978-622-7396-24-9
 فیبا
 مبانی حقوق زن از نظر اسلام؛ ۵
 دیدگاه درباره خانواده -- خانواده -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
 زنان در اسلام -- روابط زن و مرد -- تعدد زوجات
 م ۶ / ۷ / ۲۳۳ BP
 ۲۹۷/۹۹۸
 ۹۸۵۳۶۱۴

ولادت ۱۳۰۲ قمری قم

www.ketab.ir

تناسب حقوق مرد و زن در اسلام
 اثر: استاد شهید آیت‌الله مرتضی مطهری
 نوبت چاپ: اول / آذر ۱۴۰۳، جمادی‌الاول ۱۴۴۶
 تعداد: ۱۰۰۰ نسخه
 بها: ۲۵۰/۰۰۰ تومان
 حروفچینی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ فجر (۱۰۰۱۳۹۵).
 ناشر: انتشارات صدرا (باکسب اجازه از شورای نظارت بر نشر آثار استاد شهید)
 کلیه حقوق چاپ و نشر مخصوص ناشر است.

- تهران: شعبه ۱: خیابان ناصرخسرو، مقابل دارالفنون، کوچه دکتر مسعود - تلفن: ۲۱-۳۴۹۱۵۱۳۰
- شعبه ۲: خیابان انقلاب، بین خ دانشگاه و ابوریحان، پلاک ۱۱۶۴ - تلفن: ۲۱-۶۶۴۶۱۰۸۶
- قم: شعبه ۱: خیابان ارم، تلفن: ۲۵-۳۷۷۳۱۵۲۲، دورنگار: ۲۵-۳۷۷۴۷۳۱۴
- شعبه ۲: مجتمع ناشران، تلفن: ۲۵-۳۷۸۴۷۵۹۵

پایگاه اینترنتی و فروشگاه آنلاین: motahari.org

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۳۹۶-۲۴-۹ ISBN: 978-622-7396-24-9

ایسه نتا لشتا

فهرست اجمالی مطالب

مقدمه ۱۷

بخش اول: گفتارها

۲۱	۱. حقوق فطری و طبیعی.....
۳۲	۲. تفاوت‌های جسمی و روحی مرد و زن.....
۴۰	۳. هدف خلقت از تفاوتها میان مرد و زن.....
۵۰	۴. چهار دوره تاریخی ادعا شده برای زن و نقد آن.....
۶۰	۵. تأثیر فرضیه مادیت بشر و فلسفه تنازع بقا در ادعای چهار دوره.....
۷۰	۶. تحلیل نهضت موسوم به «نهضت زنان».....
۷۹	۷. مسئله تعدد زوجات (۱).....
۹۰	۸. مسئله تعدد زوجات (۲).....
۱۰۰	۹. تعدد زوجات رسول اکرم ﷺ.....
۱۱۲	۱۰. مسئله مهر.....
۱۲۵	۱۱. اجتماع خانوادگی، مبنای حقوق خاص.....
۱۳۴	۱۲. ریاست مرد در خانواده و حکمت آن.....
۱۴۹	۱۳. حق حکومت نه حق تحکّم.....
۱۶۳	۱۴. ریاست مرد در خانواده و مسئله نشوز.....
۱۷۴	۱۵. عواطف اجتماعی.....
۱۸۶	۱۶. فلسفه ازدواج.....
۱۹۶	۱۷. مسئولیت انسان در برابر نسل آینده.....
۲۰۹	۱۸. حق طلاق و تساوی حقوق زن و مرد.....

بخش دوم: یادداشت‌ها

۲۱۵	اسلام برتر است.....
۲۱۷	زن و مرد برای یکدیگر آفریده شده‌اند.....
۲۲۱	تفاوت زن و مرد و تأثیر آن در احکام.....
۲۲۵	تفاوت برای تناسب و زندگی واحد.....
۲۲۸	ریشه مظالم درباره زنان.....
۲۳۱	نوع علاقه بین زن و مرد.....
۲۳۵	حقوق و حدود.....
۲۳۸	مسئله مهر و نفقه.....

۲۴۱	تناسب حقوق نه تشابه حقوق.
۲۴۴	مسئله تعدد زوجات.
۲۴۸	مسئله متعه (ازدواج موقت).
۲۵۲	اسلام و مقتضیات زمان.
۲۵۴	عدالت و تفاوت‌های زن و مرد.
۲۵۸	حق طلاق.
۲۶۱	ریشه «حق طلاق برای مرد».
۲۶۴	فلسفه «عده».
۲۶۷	مسئله غیرت.
۲۷۰	مسئله شهادت دادن زن.
۲۷۳	عادت ماهیانه و تحقیر زن - حیا و شرم.
۲۷۸	نوع حکومت مرد و زن بر یکدیگر در خانواده - مسئله نشوز.
۲۸۳	تعدد زوجات رسول اکرم ﷺ.
۲۸۷	نگاه اسلام و غرب به کانون خانواده.
۲۹۱	مقام مادری (۱).
۲۹۴	مقام مادری (۲) - لذت مادری.
۲۹۶	وظایف والدین درباره اولاد.
۳۰۱	تربیت فرزندان از نظر مقتضیات زمان.
۳۰۵	حد آزادی دادن به فرزندان.
۳۰۹	تکون روح انسان و نقش مادر.
۳۱۳	فهرستها

کتاب حاضر که جلد پنجم مجموعه «مبانی حقوق زن از نظر اسلام» را تشکیل می‌دهد شامل دو بخش است. بخش اول شامل ۱۸ جلسه سخنرانی استاد شهید آیت‌الله مرتضی مطهری در شبهای ماه مبارک رمضان در مسجدی در تهران درباره مسائل مختلف مربوط به حقوق زن است. تاریخ این سخنرانیها به طور دقیق مشخص نیست اما با توجه به یادداشتهای استاد می‌توان تاریخ آنها را سال ۱۳۴۳ شمسی حدس زد.

آنچه از این سخنرانیها در دست ماست متونی است که در همان زمان از نوارهای صوتی پیاده شده و در اختیار استاد شهید قرار گرفته است و استاد با ملاحظه آنها خلاصه‌هایی از مطالب را در حاشیه صفحات نگاشته‌اند که این حاشیه‌ها عیناً و به همان صورت حاشیه در کتاب آورده شده است. البته در موارد بسیار اندکی که استاد حاشیه‌ای نزده‌اند، برای یکدست بودن کتاب لازم به نظر رسید حاشیه‌هایی را که همان خلاصه مطالب است در داخل [قلاب] اضافه کنیم. همچنین حاشیه‌ها را در قالب «فهرست تفصیلی بخش اول» پس از فهرست اجمالی کتاب قرار دادیم. تنظیم این سخنرانیها خصوصاً به خاطر در دست نبودن نوارهای صوتی آنها خالی از دشواری نبوده است.

بخش دوم متشکل از یادداشتهای آن حکیم فرزانه در همین موضوع است که از تاریخ ۱۳۴۳/۴/۱ تا ۱۳۴۳/۷/۲۳ به رشته تحریر درآمده است و گویی یادداشتهایی است برای همین سخنرانیها و حاوی نکات و دقایق ارزنده‌ای است.^۱ این دو بخش در واقع مکمل یکدیگرند.

موضوعات هر دو بخش، مسائل مطرح در جامعه در خصوص حقوق زن و نسبت آن با حقوق مرد است، مسائلی که در همه دوره‌ها مطرح‌اند و بازتولید می‌شوند، لذا همچنان مورد نیاز جامعه و دارای جاذبه‌اند. عنوان کتاب و نیز عناوین فصلها برگرفته از مطالب کتاب است و توسط «شورای نظارت بر نشر آثار

---

۱. روشن است که این یادداشتهای در سلسله مجلدات یادداشتهای استاد مطهری نیامده است.

استاد شهید مطهری» انتخاب شده است.

در این کتاب نکات دقیق و بدیع زیادی یافت می‌شود که با بیانی روشن و روان به جامعه و خصوصاً قشر جوان عرضه شده است. مسائل به صورت جامع بررسی شده‌اند به طوری که جنبه‌های مختلف روان‌شناختی، فلسفی، قرآنی و حدیثی آنها مورد توجه قرار گرفته‌اند و در موارد لازم به دیدگاه غریبها و سبک زندگی غربی نیز پرداخته شده است. حتی استاد مسائلی را مطرح کرده‌اند که می‌گویند این مسائل در دنیای غرب مطرح است ولی هنوز وارد جامعه ما نشده است و در آینده مطرح خواهد شد و ما از حالا باید آماده باشیم.

طبعاً این کتاب دارای مطالب مشترک با مجلدات چهارگانه قبلی مجموعه «مبانی حقوق زن از نظر اسلام» (یعنی کتابهای خانواده و اخلاق جنسی، نظام خانوادگی اسلام، زن و مسائل قضایی و سیاسی، روابط زن و مرد در اسلام) است، همچنان که با کتابهای نظام حقوق زن در اسلام، مسئله حجاب و اخلاق جنسی که در زمان حیات استاد منتشر شده‌اند نیز اندک مشترکاتی دارد، ولی هریک از این کتابها بیان و سبک مخصوص و مثالهای خاص خود را دارد به طوری که به درک مطلب کمک می‌کند.

مطالعه این کتاب با توجه به نکات عمیق و تحلیل‌های دقیق آن که راه‌گشای حل بسیاری از مشکلات خانوادگی و آسیبهای اجتماعی است، برای اقشار مختلف جامعه خصوصاً جوانان و بانوان مفید خواهد بود، همچنان که این کتاب می‌تواند منبع معتبری برای سازمانها و نهادهایی که در حوزه خانواده و زنان و جوانان و آسیبهای اجتماعی فعالیت می‌کنند واقع شود. از خدای متعال توفیق بیشتر در راه نشر آثار آن متفکر و فیلسوف و فقیه عالی‌مقام را مسئلت می‌کنیم.

آذر ۱۴۰۳

برابر با جمادی‌الاول ۱۴۴۶

موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی
سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران